

Regionfullmäktige i Region Skåne

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i regionens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och revisionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Grunderna för att rikta anmärkning och eller avstyrka ansvarsfrihet är enligt god revisionsred i kommunal verksamhet:

- Bristande måloppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige eller i föreskrifter.
- Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll.
- Förtroendeskada eller annan immateriell skada.
- Ekonomisk skada.
- Obehörigt beslutsfattande.
- Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning.
- Otillräcklig beredning av ärenden.
- Ej rättvisande redovisning.

Regionstyrelsen

Årsredovisning

Årsredovisningen innehåller två separata resultat- och balansräkningar. En av dessa, benämnd blandmodellen, följer svensk lagstiftning medan den andra, som benämns fullfonderingsmodellen, följer internationellt vedertagen redovisningspraxis. Skillnaden i belopp mellan modellerna är väsentlig där blandmodellen visar ett lägre nettoresultat med 724 miljoner kronor för räkenskapsåret samt 17 619 miljoner kronor högre eget kapital.

Revisorerna är av uppfattningen att fullfonderingsmodellen ger en mer rättvisande bild av resultat och ställning och har därför sedan tidigare är accepterat en sådan redovisning så länge även en redovisning enligt blandmodellen görs parallellt. Blandmodellen är fortsatt den som enligt lag är tillämplig när det gäller att beräkna det så kallade balanskravsresultatet.

I årsredovisningens bakre del redovisar nämnderna en sammanfattning för sin verksamhet och sin bedömning av den egna måluppfyllelsen. Vi noterar att för ett par av nämnderna tenderar denna redovisning att ge en mer positiv bild av verksamheternas måluppfyllelse än vad vi anser vara motiverat.

Ekonomisk styrning

Regionfullmäktige har fastslagit att *”målet för Region Skånes ekonomiska politik är att nå en långsiktigt stark ekonomi som lever upp till kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Det fleråriga perspektivet är viktigare än de enskilda räkenskapsåren. Alla verksamheter som Region Skåne finansierar ska vara effektiva. En långsiktigt stark ekonomi är en förutsättning för att trygga verksamheten och därmed ge regioninvånarna en god service i form av säker och lättillgänglig hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik. För att nå god ekonomisk hushållning krävs strikt acceptans och respekt för de finansiella målsättningarna. De finansiella målsättningarna som regionfullmäktige för 2016 fattat beslut om är:*

Långsiktigt resultatmål: Region Skånes resultat ska över en rullande femårsperiod, uppgå till minst 2 % av de samlade intäkterna från skatt, kommunalekonomisk utjämning och generella statliga bidrag.

Kortsiktigt resultatmål: Region Skånes resultat ska årligen minst uppgå till 1 % av de samlade intäkterna.

*Investeringar i utrustning ska självfinansieras till 100 procent.
Investeringar i fastigheter ska självfinansieras till minst 50 procent.
Investeringar i tåg och bussar ska självfinansieras till minst 40 procent.”*

Budgeten för 2016 fastställdes med ett resultatmål om 352 miljoner kronor ett resultat som var i enlighet med det av fullmäktige fastställda kortsiktiga målet om 1 %.

Det ekonomiska resultatet är positivt med 103 miljoner kronor enligt fullfonderingsmodellen medan det är negativt med 621 miljoner kronor enligt blandmodellen.

För att uppnå fullmäktiges *långsiktiga* mål om 2 % överskott över femårsperioden 2013-2017 skulle resultatet under perioden ha varit cirka 3,4 miljarder kronor. Förutsatt att budgeten för 2017 (med ett resultat på 375 miljoner kronor) infrias, kommer det ackumulerade resultatet för femårsperioden att uppgå till -1 001 miljoner kronor och den negativa avvikelsen är således cirka 4,4 miljarder kronor.

Målen om självfinansieringsgrad beträffande investeringarna uppfylls ej.

Vår bedömning är att Region Skånes resultatutveckling inte är förenlig med de av fullmäktige fastslagna finansiella målen. Organisationen visar ej heller för 2016 strikt acceptans och respekt för de finansiella målsättningarna så som fullmäktige beslutat.

Lagstiftningen har regler för att styra kommunernas ekonomi så att de inte riskerar att hamna i en så svår ekonomisk situation att kommunerna inte kan ta sig ur den på egen hand. Reglerna innebär att intäkterna varje år ska balansera kostnaderna. Ett negativt balanskravsresultat ska återställas inom tre år.

Balanskravsresultatet för 2016 års verksamhet uppgår till -637 miljoner kronor. Tillsammans med underskotten från 2014 och 2015, om sammanlagt 780 miljoner kronor, summa 1 417 miljoner kronor ska detta belopp återställas de kommande åren. I 2016 års årsredovisning skriver dock styrelsen följande:

”Kommunallagen medger dock att återställning inte behöver ske om det finns synnerliga skäl. Region Skåne har sedan lång tid bokfört pensionsskulderna enligt fullfonderingsmodellen. Med hänsyn till kommande lagstiftning beslutade regionfullmäktige i budget för 2017 att annullera återställningskraven för 2014 och 2015...”

Regionstyrelsen åberopar således en eventuellt förändrad redovisningslagstiftning som synnerliga skäl till att stryka inte bara 2014 utan även 2015 års återställningskrav. Det är dock inte känt exakt hur denna lagstiftning kommer att utformas eller när den kan tänkas träda i kraft varför det hela är mycket osäkert.

Revisorerna bedömer dessutom att det är mycket tveksamt om denna motivering står i överensstämmelse med reglerna i lag om kommunal redovisning. Av förarbetena till lagen framgår att åberopande av synnerliga skäl ska ske mycket restriktivt och de exempel på skäl som anges är av helt annan karaktär än de som Region Skåne anger.

Vid utgången av 2016 är Region Skånes eget kapital negativt med 20,3 miljarder kronor. Soliditeten uppgår vid årets utgång till -81 % vilket är

tredje sämst bland landstingen i Sverige. Regionfullmäktige har inte fastställt något finansiellt mål beträffande **soliditet**. Vi anser att ett sådant mål bör införas för att förbättra den ekonomiska styrningen.

Vi har noterat att budgeten för 2016 med ett resultat om 352 miljoner kronor (redovisad enligt fullfonderingsmodellen) innebär ett negativt budgeterat resultat för 2016 om 228 miljoner kronor om den redovisats enligt lagstadgad blandmodell. Detta är i strid med kommunallagens intentioner.

Under 2016 har **likviditeten** ökat med 298 miljoner kronor till 1,9 miljarder kronor. Samtidigt har de kortfristiga skulderna ökat med 518 miljoner kronor. Detta är bekymmersamt i sig och i synnerhet med tanke på de mycket omfattande investeringar som Region Skåne står inför de kommande åren. Om alltför stor del av dessa måste lånefinansieras kommer kostnadsbördan sannolikt att öka med räntekostnader framöver.

Sammanfattningsvis bedömer vi att Region Skåne inte efterlever lagstiftningens krav på **god ekonomisk hushållning**. Region Skåne når ej upp till de finansiella mål som regionfullmäktige har fastställt och det är uppenbart att intäkterna inte står i proportion till kostnaderna. Vi anser att Region Skånes ekonomiska situation inte är förenlig med en långsiktigt stark ekonomi så som fullmäktige har fastslagit. Mot bakgrund av Region Skånes nu mycket svaga finansiella situation är det än mer angeläget att fullmäktiges finansiella mål uppnås. Som regionstyrelsen själv framhåller var de totala intäktsökningarna 2016 de högsta sedan året före finanskraschen 2007. Revisorerna känner en mycket stark oro över att styrelsen i ett sådant läge brister i att nå de finansiella målen.

Revisorerna har under året genomfört en fördjupningsgranskning av **budgetprocessen**. Resultatet av granskningen visar på den sammanfattande bedömningen att budgetprocessen är ändamålsenlig till sin struktur vad gäller tidplan, underlag och dialog. Trots att själva processen bedöms som såväl ändamålsenlig som effektiv resulterar den i en budget som få tror på enligt granskningen. Sjukvårdsnämnderna upplever att det uppdrag de får inte motsvarar de ekonomiska medel de blir tilldelade i budgeten. De upplever vidare att de yttranden de lämnar till regionstyrelsen inte tas på allvar och att de har liten inverkan på den slutgiltiga budgeten. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden måste i högre utsträckning under beredningen av budgeten säkerställa att det uppdrag som ges till sjukvårdsnämnderna är förankrat, accepterat och genomförbart inom de ekonomiska ramar som föreslås innan en budget presenteras för fullmäktige för beslut.

Verksamhetsstyrning

Region Skåne befinner sig i en negativ spiral med personalbrist inom vissa kategorier och bristande arbetsmiljö inom flera områden. Årets **sjukfrånvaro** var i snitt 21,3 dagar vilket är en ökning med 0,9 dagar jämfört med 2015 och med 5,7 dagar jämfört med 2011. De senaste årens

negativa utveckling kräver kraftfulla åtgärder. Arbetet med att minska sjukskrivningstalen måste intensifieras.

Revisorerna har under året genomfört ett antal fördjupningsgranskningar vilka har redovisats efterhand till regionfullmäktige och vilka även finns tillgängliga på revisionens hemsida www.skane.se/revisionen. De finns även sammanfattade i revisionens årsredogörelse. Resultatet av dessa fördjupningsgranskningar ligger till grund för revisorernas bedömningar beträffande den ansvarsprövning som görs i denna revisionsberättelse.

Bland annat har följande fördjupningsgranskningar genomförts:

- Bisysslor
- Investeringar i framtidens sjukhus
- Budgetprocessen
- Regionstyrelsens uppsiktsplikt

Granskningen av **investeringar i framtidens sjukhus** konstaterar brister inom en rad områden. Bland annat att avsaknaden av en långsiktig strategisk planering för framtida verksamhet innebär att investeringarna riskerar att inte vara ändamålsenliga och effektiva. Vidare att nuvarande investeringsplanering och prioriteringsmetodik inte bedöms ha hittat en ekonomisk hållbar balans mellan driftskostnadsvolym och investeringar. Granskningen visade också behov av omorganisation beträffande fastighetsverksamheten, något som också genomfördes under året.

Inom området **vård och hälsa** redogörs i avsnittet nedan för ett antal granskningar som vi genomfört. Granskningarnas resultat visar sammanfattningsvis att även om förbättringar har skett har hälso- och sjukvården problem att nå flera av sina mål.

Intern kontroll och uppsiktsplikt

Vi har inom ramen för vår grundläggande granskning granskat intern kontroll för samtliga nämnder och den samlade bilden är att det – trots förbättringar under 2016 – fortfarande kvarstår brister främst inom hälso- och sjukvårdssektorn medan övriga sektorer och bolagen generellt sett har bättre intern kontroll.

Revisorerna har granskat styrelsens **uppsiktsplikt**. Regionstyrelsen har ett arbetssätt för att utöva sin uppsiktsplikt som delvis är ändamålsenligt. Regionstyrelsens arbetsutskott ansvarar enligt reglementet för övergripande samordning samt för beredning av ekonomisk planering och uppföljning inom Region Skåne, och har tillgång till information för att utöva uppsikt över regionens nämnder. Detta fråntar inte alla styrelseledamöters ansvar för att utöva uppsikt enligt kommunallagen.

Enligt revisorernas bedömning bör ekonomi och uppföljning i större utsträckning behandlas av regionstyrelsen i dess helhet så att även denna ska kunna sägas utöva tillräcklig uppsikt över hela verksamheten.

Den **ekonomiska styrprocessen** har under 2016 uppvisat fortsatta brister, i synnerhet för de områden som redovisar stora obalanser. Totalt redovisar sektor vård och hälsa en budgetavvikelse på -782 miljoner kronor. Avvikelser har konstaterats redan tidigt på året. Regionstyrelsen och driftsledningsnämnderna har inte förmått att leva upp till den ursprungliga budgeten.

Den politiska styrningen av **Hälsostaden Ängelholm** har under 2016 varit otydlig. Den ursprungliga styrgruppen har inte sammanträtt alls under året. Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat om internbudget och intern kontrollplan för projektet utan att formellt ha detta ansvar. Operativt har ledningen för projektet samverkat med förvaltningsledningen för Sund. Det ekonomiska resultatet är svagt och vi bedömer att det är nödvändigt att regionstyrelsen klargör vem som ska bära ansvaret för denna verksamhet.

Samlad bedömning

Även om förbättringar har skett inom vissa områden har hälso- och sjukvården problem att nå flera av sina mål, framför allt vad gäller tillgängligheten till vård och kompetensförsörjningen.

Det ekonomiska resultatet är positivt med 103 miljoner kronor enligt fullfonderingsmodellen medan det är negativt med 621 miljoner kronor enligt blandmodellen. Oavsett redovisningsmodell så innebär resultatet en väsentlig avvikelse mot fullmäktiges ursprungliga budget med 249 respektive 393 miljoner kronor. Som vi tidigare påpekat beträffande balanskravs-beräkningen är vi mycket tveksamma till om återopandet av synnerliga skäl står i överensstämmelse med lagstiftningens intentioner.

Regionen har under en följd av år redovisat resultat som inte är förenliga med god ekonomisk hushållning vilket revisorerna framfört upprepad kritik mot. Revisorerna har också under tidigare år framfört kritik mot bristerna i den ekonomiska styrningen. Vi konstaterar nu att problemen kvarstår. Budgetprocessen resulterar i en budget som brister i trovärdighet. Kostnadsvolymen är för stor i relation till beslutad budget. Det är vidare uppenbart att intäkterna inte står i proportion till kostnaderna samtidigt som brister i ledning, styrning, uppföljning och kontroll måste åtgärdas för att kunna åstadkomma en långsiktigt förbättrad ekonomi.

Vår bedömning är att Region Skånes resultatutveckling inte är förenlig med de av fullmäktige fastslagna finansiella målen. Organisationen visar ej heller året 2016 strikt acceptans och respekt för de finansiella målsättningarna så som fullmäktige beslutat. Vi anser vidare att Region Skånes ekonomiska situation inte är förenlig med en långsiktigt stark ekonomi som fullmäktige har fastslagit.

Vi ser mycket allvarligt på Region Skånes ekonomiska situation och uppmanar regionstyrelsen att snarast lägga fram en realistisk plan som visar hur Region Skåne ska kunna nå upp till målen om god ekonomisk

hushållning. En sådan plan bör presenteras senast i samband med 2018 års budget.

Mot bakgrund av det allvarliga ekonomiska läget och tidigare års kritik riktar vi nu allvarlig kritik mot regionstyrelsen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker, trots allvarlig kritik, att regionstyrelsen samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Vård och hälsa

Även inom området vård och hälsa har revisorerna under året genomfört ett antal fördjupningsgranskningar vilka har redovisats efterhand till regionfullmäktige och vilka även finns tillgängliga på revisionens hemsida www.skane.se/revisionen. De finns även sammanfattade i revisionens årsredogörelse. Resultatet av dessa fördjupningsgranskningar ligger till grund för revisorernas bedömningar beträffande den ansvarsprövning som görs i denna revisionsberättelse. Bland annat har följande fördjupningsgranskningar genomförts:

- Psykiatri
- IT-system på en övergripande nivå
- Primärvårdens organisation och ekonomi
- Legitimationskontroller
- Ledtider i cancervården
- Samverkan kring psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn
- Effektivitet och produktivitet inom hälso- och sjukvården
- Effektivitet och produktivitet inom stödfunktioner

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Verksamhet

Nämnden har, enligt hälso- och sjukvårdslagen, ett samlat ansvar för ledningen av hälso- och sjukvården i Region Skåne. Det innebär att nämnden ansvarar för bedömningen av det samlade behovet av hälso- och sjukvård i Skåne.

Nämnden ansvarar för de regelverk som reglerar ersättningar till de ackrediterade verksamheterna inom vårdval och hälsoval. En granskning har visat att dessa ackrediteringsvillkor är mycket svåröverskådliga och att de under året har inneburit försämrade ekonomi för primärvårdsenheter, inte minst de som drivs i Region Skånes egen regi.

Huvudbudskapet i de av fullmäktige år 2013 antagna beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning är bland annat att skattemedlen ska användas effektivt. Effektivitet och produktivitet inom hälso- och sjukvården samt inom stödfunktioner har därför granskats särskilt under året. Granskningarna visar att det finns en hög ambition för att främja effektivitet och produktivitet, men de framför trots detta kritiska slutsatser beträffande

avsaknaden av strukturerad och kvalitetssäkrad mätning av såväl effektivitet som produktivitet inom hälso- och sjukvården samt inom stödfunktionerna.

Fördjupningsgranskningarna beträffande psykiatri, samverkan kring psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn och primärvårdens organisation och ekonomi visar på brister i den politiska styrningen inom psykiatri och primärvården.

Vår fördjupade granskning av IT-området gör bland annat bedömningen att **IT-säkerhetsarbetet** inte prioriteras tillräckligt.

Vi noterar att den sammanfattande redovisning av måluppfyllelse som nämnden gör i sin verksamhetsberättelse ger en mer positiv bild av verksamheternas måluppfyllelse än de underliggande indikatorerna.

Ekonomi

Hälso- och sjukvårdsnämnden påverkades i väsentlig omfattning av det faktum att driftsledningsnämnderna erhöll sina budgetar direkt från fullmäktige detta år samt den förändring av reglementet som trädde i kraft den 15 november 2016. Nämnden var fram till denna tidpunkt överställd de tre sjukvårdsnämnderna SUS, Sund och Kryh.

Nämnden har under året agerat för att komma till rätta med den ekonomiska situationen inom hälso- och sjukvården genom att uppmana driftsledningsnämnderna att vidta olika åtgärder. Under hösten uppmanade nämnden även styrelsen att genom sin uppsiktsplikt tillse att driftsledningsnämnderna skulle vidta åtgärder för att vända underskotten.

Nämnden har under året ägnat den interna kontrollen större uppmärksamhet även om revisorerna bedömer att fortsatt förbättring kan ske.

Bedömning

Vår granskning av hälso- och sjukvårdsnämnden visar att fullmäktiges verksamhetsmässiga mål i flera avseenden inte nås. Vi noterar dock att den organisationsförändring som genomförts inom Region Skåne har inneburit en förändrad roll för hälso- och sjukvårdsnämnden. Revisorerna kommer att följa upp effekterna av de förändrade ansvarsområdena.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att hälso- och sjukvårdsnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Sjukvårdsnämnd SUS

Verksamhet

Vid en genomgång av indikatorer inom ett antal vårdområden konstaterar vi att sjukvårdsnämnd SUS har fortsatt svårt att uppnå många av sina verksamhetsmässiga mål. Bakomliggande orsaker är bland andra bristande

ekonomiska resurser, svårigheter med kompetensförsörjningen, hög sjukfrånvaro och icke ändamålsenliga IT-system.

Ekonomi

Ekonomi inom sjukvårdsnämnd SUS har under året utvecklats negativt. Nämnden fastställde 2016 års budget utvisande ett resultat på 18,8 miljoner kronor vid sammanträdet i januari 2016. Vid nämndens sammanträde i mars fastställdes resultatprognosen baserad på februari månads utfall med ett resultat om 400 miljoner kronor sämre än budget. Skillnaden mellan å ena sidan uppdragets omfattning och innehåll och å andra sidan budgetens ekonomiska resurser bedömdes vara så stor att den hade krävt orimliga neddragningar i verksamheten för att kunna hålla budgeten. Nämnden har mot denna bakgrund inte förverkligat de besparingsåtgärder som varit nödvändiga för att hålla budgeten. Vår bedömning är att det är uppenbart att budgeten inte var upprättad med rimlig realism.

Nämndens fokus på verksamhetens ekonomi har ökat under 2016 jämfört med 2015 vilket framgår inte minst av sammanträdesprotokollen men styråtgärder som givit verklig effekt på ekonomin är otillräckliga.

Bedömning

Vår samlade bedömning av sjukvårdsnämnd SUS är att flera av verksamhetens mål ej uppnås och verksamhetens ekonomi har stora underskott i jämförelse med fastlagd budget inför 2016. Nämnden har under året utvecklat sitt arbete med intern kontroll även om fortsatt förbättring är möjlig.

Vi anser att bristerna i den ekonomiska och den verksamhetsmässiga styrningen är betydande och riktar kritik mot sjukvårdsnämnd SUS.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker, trots kritik, att sjukvårdsnämnd SUS samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Sjukvårdsnämnd Sund

Verksamhet

Vid en genomgång av indikatorer inom ett antal vårdområden konstaterar vi att sjukvårdsnämnd Sund har fortsatt svårt att uppnå sina verksamhetsmässiga mål. Bakomliggande orsaker är bland andra bristande ekonomiska resurser, svårigheter med kompetensförsörjningen, hög sjukfrånvaro och icke ändamålsenliga IT-system.

Ekonomi

Ekonomi inom sjukvårdsnämnd Sund har utvecklats positivt jämfört med föregående år om effekterna av 2015 års ombudgetering bortses ifrån. Trots detta är ekonomin mycket svag och årets resultat har påverkats positivt av ej budgeterade intäktsökningar.

Nämnden fastställde 2016 års internbudget utvisande ett resultat på 10,4 miljoner kronor vid sammanträdet den 11 december 2015. Vid nämndssammanträdet den 3 mars 2016 fastställde nämnden resultatprognosen baserad på januarisiffrorna med ett resultat om -240 miljoner kronor. Skillnaden mellan å ena sidan uppdragets omfattning och innehåll och å andra sidan budgetens ekonomiska resurser bedömdes vara så stor att den hade krävt orimliga neddragningar i verksamheten för att kunna hålla budgeten. Nämnden har mot denna bakgrund inte förverkligat de besparingsåtgärder som varit nödvändiga för att hålla budgeten. Vår bedömning är att det är uppenbart att budgeten inte var upprättad med rimlig realism.

Nämndens fokus på verksamhetens ekonomi har ökat under 2016 jämfört med 2015 vilket framgår inte minst av sammanträdesprotokollen men styråtgärder som givit verklig effekt på ekonomin är otillräckliga.

Bedömning

Vår samlade bedömning av sjukvårdsnämnd Sund är att flera av verksamhetens mål ej uppnås samtidigt som ekonomin är svag. Nämndens arbete med intern kontroll har förbättrats något under året även om fortsatt förbättring hade varit önskvärd.

Vi anser att bristerna i den ekonomiska och den verksamhetsmässiga styrningen är betydande och riktar kritik mot sjukvårdsnämnd Sund.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker, trots kritik, att sjukvårdsnämnd Sund samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Sjukvårdsnämnd Kryh

Verksamhet

Vid en genomgång av indikatorer inom ett antal vårdområden konstaterar vi att sjukvårdsnämnd Kryh har fortsatt svårt att uppnå sina verksamhetsmässiga mål. Bakomliggande orsaker är bland andra bristande ekonomiska resurser, svårigheter med kompetensförsörjningen, hög sjukfrånvaro och icke ändamålsenliga IT-system.

Vi noterar att nämnden i sin verksamhetsberättelse skriver att en hög produktion har bidragit till fortsatt god tillgänglighet och effektivt resursutnyttjande, ett påstående som revisorerna anser beskriva tillgängligheten för positivt.

Ekonomi

Ekonomin inom sjukvårdsnämnd Kryh har under året utvecklats i positiv riktning jämfört med föregående år om effekterna av 2015 års

ombudgetering bortses ifrån. Trots detta är ekonomin mycket svag med en redovisad förlust på 200 miljoner kronor.

Nämnden fastställde årets budget utvisande ett resultat på 7,9 miljoner kronor vid sammanträdet i december 2015. Vid nämndssammanträdet i början av mars 2016 behandlade nämnden resultatprognosen baserad på januari-siffrorna med ett resultat om 178 miljoner kronor sämre än budget. Skillnaden mellan å ena sidan uppdragets omfattning och innehåll och å andra sidan budgetens ekonomiska resurser bedömdes vara så stor att den hade krävt orimliga neddragningar i verksamheten för att kunna hålla budgeten. Nämnden har mot denna bakgrund inte förverkligat de besparingsåtgärder som varit nödvändiga för att hålla budgeten. Enligt vår uppfattning är det uppenbart att budgeten inte var upprättad med rimlig realism.

Nämndens fokus på verksamhetens ekonomi har ökat under 2016 jämfört med 2015 vilket framgår inte minst av sammanträdesprotokollen men styråtgärder som givit verklig effekt på ekonomin är otillräckliga.

Bedömning

Vår samlade bedömning av sjukvårdsnämnd Kryh är att flera av verksamhetens mål ej uppnås och verksamhetens ekonomi har stora underskott i jämförelse med fastlagd budget inför 2016. Nämndens arbete med intern kontroll har förbättrats något under året även om fortsatt förbättring hade varit önskvärd.

Vi anser att bristerna i den ekonomiska och den verksamhetsmässiga styrningen är betydande och riktar kritik mot sjukvårdsnämnd Kryh.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker, trots kritik, att sjukvårdsnämnd Kryh samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Habiliterings- och hjälpmedelsnämnden

Vår granskning av habiliterings- och hjälpmedelsnämndens arbete visar att detta bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten uppnås. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi. Nämndens arbete med intern kontroll är tillfredsställande.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att habiliterings- och hjälpmedelsnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Regional utveckling, kultur och kollektivtrafik

Regionala utvecklingsnämnden

Vår granskning av regionala utvecklingsnämndens arbete visar att detta bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten uppnås. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi. Nämndens arbete med intern kontroll är också tillfredsställande.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att regionala utvecklingsnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna året.

Kulturnämnden

Vår granskning av kulturnämndens arbete visar att detta sker på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten uppnås. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi. Nämndens arbete med intern kontroll är också tillfredsställande.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att kulturnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna året.

Kollektivtrafiknämnden

Vår granskning av kollektivtrafiknämndens arbete visar att detta sker på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten i huvudsak uppnås. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi. Nämndens arbete med intern kontroll är också tillfredsställande.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att kollektivtrafiknämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna året.

Övrig verksamhet

Servicenämnden

Servicenämnden redovisar ett negativt resultat med 23 miljoner kronor vilket är 95 miljoner kronor sämre än budgeterat. Underskottet beror på brister i styrningen och konflikter mellan olika styrsignaler kopplat till rätten att fakturera för utförda tjänster. Revisionen anser att det behövs ett klarläggande i denna fråga.

Bortsett från vad som anförts ovan visar vår granskning av servicenämndens arbete att detta sker på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten i huvudsak uppnås. Nämndens arbete med intern kontroll är också tillfredsställande.

Revisorerna har noterat att vid ett tillfälle under året har fem av nämndens elva ledamöter begärt att ett extra nämndssammanträde skulle hållas. Nämndens majoritet röstade ned detta förslag vilket är i strid med kommunallagen kapitel 6 § 18.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att servicenämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Personalnämnden

Personalnämnden ansvarar för övergripande personalpolitiska frågor. Nämnden saknar dock egen förvaltning och kan därför inte styra verksamheterna direkt vilket inverkar på dess möjligheter att påverka.

Region Skåne befinner sig i en negativ spiral med personalbrist inom vissa kategorier och bristande arbetsmiljö inom flera områden. Sjukskrivningstalen inom Region Skåne fortsätter att öka trots motsatta ambitioner. Arbetet med att minska sjukskrivningstalen måste intensifieras. Kostnaderna för inhyrning från bemanningsföretag har fortsatt öka, även om ökningstakten planat ut.

Vår granskning av personalnämndens arbete visar att detta utifrån givna förutsättningar sker på ett ändamålsenligt sätt. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi och under tillfredsställande intern kontroll.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att personalnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Patientnämnden

Vår granskning av patientnämndens arbete visar att detta sker på ett ändamålsenligt sätt och att målen för verksamheten uppnås. Verksamheten bedrivs med tillfredsställande ekonomi och under tillfredsställande intern kontroll.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att patientnämnden samt dess enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Godkännande av årsredovisning

På vårt uppdrag har Deloitte AB granskat 2016 års redovisning. Deloitte AB bedömer att den finansiella redovisningen är förenlig med lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed för kommuner och landsting med undantag för det faktum att fullfonderingsmodellen i årsredovisningen presenteras som en med blandmodellen likvärdig upprättandeform för bokslutet. Enligt lagen ska pensionsförpliktelser redovisas enligt blandmodellen.

Enligt Deloitte ABs uppfattning ger därför årsredovisningen inte en rättvisande bild av regionens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lag om kommunal redovisning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi har sedan några år accepterat redovisning enligt fullfonderingsmodellen förutsatt att även blandmodellen redovisas då fullfonderingsmodellen enligt internationellt erkänd god redovisningssed ger en mer rättvisande bild av resultat och ställning. Mot bakgrund av att lagen förväntas förändras till fullfonderingsmodellen accepterar vi denna redovisning även för 2016.

I årsredovisningens bakre del redovisar nämnderna en sammanfattning för sin verksamhet och sin bedömning av den egna måluppfyllelsen. Vi noterar att för ett par av nämnderna tenderar denna redovisning att ge en mer positiv bild av verksamheternas måluppfyllelse än vad vi anser vara motiverat.

Med beaktande av de synpunkter som lämnats här tillstyrker vi att regionfullmäktige godkänner årsredovisningen.

Mats Svanberg är jävig i förhållande till personalnämnden under 2016 och har ej deltagit i revisionen av denna nämnd.

Kristianstad den 28 mars 2017

Region Skånes revisorer

Lars-Erik Lövdén

Louise Rehn Winsborg

Anders Arenhag

Rolf Bengtsson

Magnus Bergström

Jan Erlandsson

Hans Johansson

Jana Lund

Michael Michaelsen

Marie Nielsén

Lars-Olof Olsson

Mats Svanberg

Inger Åbonde

Årsredogörelse för 2016

1 Inledning

Region Skåne har 13 förtroendevalda revisorer som på uppdrag av regionfullmäktige granskar regionstyrelsen och nämnderna, fullmäktigeberedningarna, de av Region Skåne ägda bolagen samt de stiftelser som enligt kommunallagen är att betrakta som kommunala företag.

För att underlätta det praktiska granskningsarbetet har vi under 2016 arbetat i tre revisorsgrupper med vardera en sammankallande revisor. Förutom denna uppdelning av Region Skånes organisation i tre områden har särskilda granskningsuppdrag lämnats till två grupper att bevaka regionstyrelsens respektive hälso- och sjukvårdsnämndens arbete.

Enligt kommunallagen granskar revisorerna all verksamhet. Vårt mål är att genom granskning och ansvarsprövning avseende ändamålsenlighet, effektivitet, rättvisande räkenskaper och intern kontroll bidra till en effektiv och ändamålsenlig verksamhet som ger bästa möjliga service och samhällsnytta för insatta resurser till medborgarna.

Genom att vi granskar och bevakar all verksamhet inom Region Skånes kan vi också överföra kunskap och lösningar mellan olika verksamhetsområden. Vi arbetar öppet gentemot dem vi granskar och försöker, inom ramen för vårt oberoende, vara en stödjande funktion inom området styrning, ledning, intern kontroll och redovisning. Kommunikation med dem som är föremål för granskning är också ett viktigt kännetecken för vårt förhållningssätt.

Vår strävan är att skapa bra relationer och en konstruktiv dialog med samtliga nämnder och verksamheter. Vi genomför regelbundet besök i verksamheterna. Sammanfattningar av våra granskningar delges fortlöpande fullmäktiges ledamöter. Samtliga våra rapporter finns även tillgängliga på revisionens hemsida (www.skane.se/revisionen).

2 Budget - ekonomiskt utfall

Regionfullmäktige har i 2016 års budget anvisat 18 300 kkr för revision. Av anslaget har 15 077,5 kkr förbrukats. Resultatet uppgår till 3 222,5 kkr.

Kostnadernas fördelning är enligt följande (kk):

Regionens valda revisorer	2 130
Revisionskontoret	6 256
Upphandlade konsulter	5 154
Övrigt	1 537,5

3 Revisionens inriktning

Revisionens arbete planerades och fastlades efter genomförd riskbedömning och den antagna revisionsplanen följdes under året.

Våra granskningsinsatser kan indelas i följande kategorier:

- Grundläggande granskning
- Redovisningsrevision
- Förvaltningsrevision

Insatserna inom redovisningsrevision utfördes i allt väsentligt av upphandlad konsult, Deloitte AB. Granskningarna inom förvaltningsrevision utfördes med hjälp av upphandlade konsulter från fem konsultfirmor som vi har tecknat ramavtal med samt av vårt eget revisionskontor.

För att ha tillräckligt underlag för revisorernas ansvarsprövning har det under 2016 införts en ny nationell rekommendation för att arbeta med grundläggande granskning. Region Skånes revisorer har redan tidigare arbetat på ett liknande sätt som nu tydliggörs med det nya begreppet. Under 2017 kommer detta arbete ytterligare förstärkas. Inom ramen för grundläggande granskning har följande granskningsarbete genomförts under 2016:

- Löpande dialog med samtliga nämnders presidium och ledande tjänstemän inom verksamheterna
- Löpande kontroll av den interna styrningen och kontrollen
- Löpande kontroll av den ekonomiska utvecklingen inom samtliga verksamheter samt kontroll av hur den följs upp av ansvariga nämnder
- Löpande genomgångar av protokoll, reglementen och andra styrande dokument

4 Genomförda granskningar

Följande fördjupade granskningar genomfördes under 2016. En kort beskrivning av samtliga granskningar finns under punkt 5 i detta dokument.

Granskningsresultaten redovisas i revisionsrapporter. Rapporterna har tillställts berörda granskningsobjekt samt övriga intressenter. Samtliga rapporter finns tillgängliga på revisionskontoret samt på revisionens hemsida.

4.1 Förvaltningsrevision

- IT-system
- Bisysslor
- Psykiatri
- Primärvårdens organisation och ekonomi
- Legitimationskontroll - uppföljande granskning
- Investeringar i framtidens sjukhus
- Effektivitet och produktivitet inom hälso- och sjukvården
- Samverkan kring psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn
- Effektivitet och produktivitet inom stödfunktioner
- Budgetprocessen
- Regionstyrelsens uppsiktspflicht

4.2 Förvaltningsrevision - förstudier

Under året har även ett antal förstudier genomförts:

- Migration - Effekter och beredskap
- Upphandling inom IT-verksamheten
- Utlandsutbildade personer
- Ledarskapsutbildning
- Funktionshinderspolitiskt program
- Tidsbokning - kartläggning av området

4.3 Redovisningsrevision

Deloitte AB har biträtt revisorerna i granskningsarbetet. Kontaktpersoner från revisionskontoret har varit Eva Tency Nilsson och Fredrik Ljunggren.

Redovisningsrevisionen har utförts med utgångspunkt från den revisionsplan som upprättats och antagits av revisorskollegiet.

Sedvanlig granskning genomfördes av Region Skånes delårs- och årsbokslut.

I revisionsplanen identifierades ett antal specifika riskområden. Granskningsinsatser genomfördes under året för dessa riskområden på utvalda enheter och granskningarna har avrapporterats i separata rapporter.

- Migrationsersättningar
- Anläggningstillgångar
- Kvalitet i periodiseringar
- Läkemedelskostnader
- Lönekostnader

5 Beskrivning av genomförda fördjupade granskningar

5.1 Förvaltningsrevision

IT-system (Rapport nr 1/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt KPMG AB att granska Region Skånes IT-system. Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om Region Skånes planering och framförhållning vad gäller IT-system är ändamålsenlig och effektiv på det sätt som förväntas och är önskvärt utifrån medborgarens behov. Kontaktpersoner från revisorskollegiet har varit Michael Michaelsen och Rolf Bengtsson med Fredrik Ljunggren som projektledare från revisionskontoret.

Resultatet av granskningen visar att det inte finns ett ändamålsenligt arbete med IT-system idag då det fortsatt är en problematisk och långsam process att implementera nya system. Det finns dock ett flertal områden där förbättringar blivit genomförda eller håller på att genomföras. En styr- och förvaltningsmodell har blivit framtagen som bedöms ge goda förutsättningar för ett strukturerat samarbete mellan verksamheten och Medicinsk Service (division IT/MT). Modellen är inte fullt ut implementerad och efterlevs i vissa fall därför inte ännu.

Stickprovsgranskning av de väsentliga IT-systemen i Region Skåne visar bland annat på att journalsystemen är gamla och inte lever upp till befintliga krav på utveckling mot ett modernt vårdsystem. Behovs- och beslutsprocesser för nya system samt befintliga system finns men det framkommer ifrån verksamhetshåll en stor osäkerhet i hur behov hanteras, vilka beslut som fattas och vilken reell påverkan verksamheten har. Det saknas fastställda riktlinjer och strategier för hur regionen praktiskt ska arbeta med att fånga in invånarnas synpunkter vid samtliga relevanta upphandlingar. Bedömningen är att det saknas viss kompetens kring upphandling av IT-stöd till Region Skåne och att det finns ett behov av ökad kompetens inom Medicinsk Service för upphandling av IT-system. Det saknas fortfarande styrande dokument som behandlar IT-säkerhetsfrågor och bedömningen är att IT-säkerhetsarbetet inte prioriteras. Det konstateras också att förvaltningsmodellen inte omfattar IT-säkerhetsfrågor.

Bisysslor (Rapport nr 2/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt TJP Analys och Utveckling AB att genomföra en granskning för att bedöma hur regler avseende bisysslor ser ut och om dessa regler efterlevs. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Hans Johansson med Åsa Nilsson som projektledare från revisionskontoret.

Den övergripande bedömningen är att de regler och rutiner som finns rörande bisysslor är ändamålsenliga. Bedömningen är också att implementering, uppföljning och kontroll inte drivits med kraft förrän under 2015 till följd av den inventering som gjordes då. Vidare bedöms att kontrollernas effektivitet kan utvecklas och förbättras till exempel vad avser att alla som har bisysslor faktiskt anmäler detta och att de anmälningar av bisysslor som görs är fullständiga.

Vidare kan det konstateras att Region Skånes regler och riktlinjer gällande bisysslor är välkända hos chefer och kända bland övriga medarbetare. Bedömningen är också att följsamheten och kännedomen rörande riktlinjer och rutiner vid upphandling av tjänster och varor som köps in vid de företag där Region Skånes anställda har intressen är god men inte så god som när det gäller riktlinjer och rutiner kring bisysslor i övrigt.

Psykiatrin (Rapport nr 3/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Capire Consulting AB att granska psykiatrin inom Region Skåne. Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma:

1. Psykiatrin i Region Skåne vad gäller verksamhet, organisation och styrning
2. Slutenvården i Malmö mot bakgrund av IVO:s kritik
3. Effekter och konsekvenser av uteblivna och sent avbokade besök

Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Inger Åbonde med Greger Nyberg och Johan Rasmusson som projektledare från revisionskontoret.

Granskningens samlade bedömning är att Psykiatri Skåne på förvaltningsnivån har en ändamålsenlig organisation och styrning. Däremot finns brister i den politiska styrningen av psykiatrin. De berörda politiska organen, HSN och dess särskilda beredning för psykiatri, tandvård, primärvård samt sjukvårdsnämnd Sund har inte en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Distinktionen mellan uppdragsstyrning och driftsledning är inte tydlig.

Den samlade bedömningen beträffande slutenvården i Malmö är att de omfattande satsningar som gjorts inom heldygnsvården har lett till ökad patientsäkerhet och färre suicid. De brister som IVO påpekat har i stort sett åtgärdats eller är på väg att åtgärdas. Vår bedömning är att det är av stor vikt att säkerställa att det finns tillräckliga personella förutsättningar och kompetens för det fortsatta genomförandet. Därtill bör en god arbetsmiljö säkerställas så att ledning och personal kan ha fullt fokus på patientarbetet.

Den samlade bedömningen beträffande uteblivna besök är att andelen inställda/sent avbokade besök kan minskas i syfte att öka tillgängligheten för patienterna och andelen direkt patientarbete. Psykiatri Skåne behöver, för patientens bästa, aktivt och systematiskt öka patientens motivation att komma till bokade besök.

Primärvårdens organisation och ekonomi (Rapport nr 4/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Deloitte AB att granska vilka effekter uppdelningen av verksamheten på tre olika förvaltningar har haft. Syftet med granskningen har varit att ge revisorerna ett underlag för att bedöma om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Marie Nielsén med Helena Olsson som projektledare från revisionskontoret.

Mot bakgrund av granskningens iakttagelser görs den sammanfattande bedömningen att den politiska styrningen av primärvårdens verksamhet inte är tillfredsställande samt att ersättningssystemets utformning och hanteringen av primärvårdens ekonomiska resultat inte ger förutsättningar att bedriva verksamheten enligt antagna mål. Sjukvårdsnämnderna Kryh, Sund och SUS har, trots tillgång till information om brister i primärvårdsenheters ekonomi, hittills under året inte fattat beslut för att hantera dessa. Sjukvårdsnämnderna bör ta ansvar för att styra primärvårdens verksamhet även utifrån ekonomiskt perspektiv.

Ersättningssystemet ger inte tillfredsställande och ändamålsenliga förutsättningar för att styra primärvårdens verksamhet och ekonomi. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för ersättningssystemets utformning och efterlevnad och bör därför agera för att detta förändras. Regionstyrelsen ska följa hur sjukvårdsnämnderna och hälso- och sjukvårdsnämnden hanterar primärvårdens ekonomiska styrning och vid behov agera gentemot dessa nämnder då detta ligger inom ramen för styrelsens uppsiktsplikt. Regionstyrelsens beredning för framtidens sjukvård har enligt protokollen inte behandlat primärvårdens framtid trots att detta inkluderas i beredningens ansvar enligt reglementet.

Legitimationskontroll - uppföljande granskning (Rapport nr 5/2016)

Revisorerna har tidigare granskat Legitimationskontroll - uppföljning (rapport nr 20/2013) och syftet med den granskningen var bland annat att bedöma om hälso- och sjukvårdens rutiner vid rekrytering och anställning av läkare, sjuksköterskor och barnmorskor fungerade ändamålsenligt. I rapporten konstaterades att rekryteringen inte fungerade ändamålsenligt. Revisorerna har under 2016 återigen granskat området. Capire Consulting AB har biträtt i granskningsarbetet. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Jan Erlandsson. Projektledare från revisionskontoret har varit Eva Tency Nilsson.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om Region Skånes rekrytering av hälso- och sjukvårdspersonal, specifikt gällande legitimationskontroll för verksamheter som har anställda med legitimationer, fungerar ändamålsenligt. Granskningen har omfattat det övergripande perspektivet, sjukvårdsnämnderna SUS, Sund och Kryh, Habiliterings- och hjälpmedelsnämnden och Folktandvården AB. Förutom djupintervjuer har drygt 200 personalakter granskats.

I granskningen framkommer att stora delar av processen fungerar ändamålsenligt. Jämfört med föregående granskning har dokumentet Rekryteringsprocessen vidareutvecklats och förtydligats. Koncernkontoret har arbetat fram tydligare direktiv om vad som ska sparas i personalakten. Svårigheten är dock att nå ut med informationen till alla berörda chefer. Tilliten och samarbetet med GSF (Gemensam Servicefunktion) har även förbättrats.

Vidare görs bedömningen att rekryterande chefer är noga med att kontrollera att personen i fråga har en legitimation och i de flesta fall finns även en kopia av själva legitimationen i personalakten. I de flesta fall görs även kontroller mot Socialstyrelsen för att kontrollera legitimationens giltighet. Dock sparas inte dessa kontroller i samma utsträckning i personalakten, varför det är svårt att bevisa att kontrollerna verkligen har gjorts.

Den samlade bedömningen är att Region Skånes rekrytering av hälso- och sjukvårdspersonal, specifikt gällande legitimationskontroll för verksamheter som har anställda med legitimationer, i huvudsak fungerar ändamålsenligt men att verksamheterna i större utsträckning behöver dokumentera och arkivera att kontroller som Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) har genomfört.

Investeringar i framtidens sjukhus (Rapport nr 6/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Helseplan Consulting AB granskat Region Skånes investeringar i framtidens sjukhus. Det övergripande syftet har varit att bedöma om Region Skånes investeringar och projekt i framtidens sjukhus är ändamålsenliga och effektiva. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Magnus Bergström med Fredrik Ljunggren som projektledare från revisionskontoret.

Resultatet av granskningen visar på att investeringarna riskerar att inte vara ändamålsenliga och effektiva. De grundläggande skälen är att Region Skånes investeringsplanering inte bygger på en långsiktig strategisk planering för framtida verksamhet. Vidare tillåter inte den investeringsprocess och den arbetsfördelning som för närvarande tillämpas att den kompetens som faktiskt finns arbetar rationellt. Det råder tveksamheter om beslut fattas när de behöver fattas och detta kan ha lett till onödiga fördröjningar och förseningar. När det gäller Region Skånes beslutsprocess, projektledning och organisation bedöms att den arbetsuppdelning som utvecklats inte är i överensstämmelse med det reglemente som är fastställt av regionfullmäktige. Investeringsprocessen måste uppdateras för att försäkra att alla intressenter ges möjlighet att delta i planeringen. Speciellt måste patientperspektivet beaktas för att främja patientnyttan.

En ändamålsenlig och långsiktig strategisk planering av vården inom Region Skåne är grundförutsättningen för att organisation, regelverk och kompetens ska kunna styras mot rätt mål. Utan bättre förståelse av hur vården kan komma att utvecklas är risken stor att Region Skåne bygger fel lokaler – kanske till och med fel anläggningar. Ändringsarbeten och beslutsändringar har lett till avsevärda fördröjningar av de projekt som nu håller på att genomföras. Nuvarande investeringsplanering och prioriteringsmetodik bedöms inte ha hittat en ekonomisk hållbar balans mellan drift-kostnadsvolym och investeringar.

Effektivitet och produktivitet inom hälso- och sjukvården (Rapport nr 8/2016)

Revisorerna har uppdragit åt Capire Consulting AB att genomföra en granskning av effektivitet och produktivitet i hälso- och sjukvården i Region Skåne. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Louise Rehn Winsborg. Projektledare från revisionskontoret har varit Eva Tency Nilsson.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om hälso- och sjukvården i Region Skåne styrs på ett sätt om främjar effektivitet och produktivitet. Granskningen omfattar hur Region Skåne centralt och Skånes Universitetssjukvård (SUS), Skånevård Kryh och Skånevård Sund (inkluderande primärvård) lever upp till kraven på effektivitet och produktivitet i hälso- och sjukvården. Granskningen har även omfattat hur

styrningen av resurser sker inom vården och därvid även ersättningssystemen. Granskningen omfattar perioden 2014 och framåt. Granskningen har genomförts under juni – september 2016.

Region Skåne arbetar enligt vad som framkommit aktivt för att åstadkomma en ekonomi i balans, bland annat genom olika effektiviseringsåtgärder. Dessa sker både på kort sikt – såsom rullande handlingsplaner som utformas inom respektive förvaltning med bred ansats – och på lång sikt. Ambitionerna för den längre sikten upptar frågor såsom värdebaserad vård, utveckling av hemsjukvård, eHälsa, avlastning och effektivisering av administrativa tjänster och utvecklad styrning inom exempelvis produktionsplanering. På kort sikt är fokus för arbetet kostnadsreduktion. I denna och även andra genomförda granskningar har det framkommit att vissa av åtgärderna har varit kontraproduktiva och på flera håll motverkat ett konstruktivt förändringsklimat. Bland de anställda finns upplevelser av försämrad arbetsmiljö och Region Skånes hälso- och sjukvård brottas med en kompetensförsörjningsproblematik som motverkar flera av effektiviseringsambitionerna.

Den samlade bedömningen är att arbetet för att främja effektivitet och produktivitet inom hälso- och sjukvården i Region Skåne har en hög ambition. Arbetet saknar dock den systematik som krävs för att få ett hållbart genomslag i verksamheten. Ansvaret för dessa brister delas av flera beslutande organ i Region Skåne.

Samverkan kring psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn (Rapport nr 9/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Helseplan Consulting AB att genomföra en granskning för att göra en kartläggning av verksamheten kring ensamkommande flyktingbarn med psykisk ohälsa, såväl inom Region Skåne som inom de i granskningen ingående kommunerna. Granskningen beskriver hur Malmö stad, Helsingborgs stad och Region Skåne samverkar i arbetet med psykisk ohälsa bland ensamkommande flyktingbarn samt redovisar vilka gemensamma insatser som görs och vad resultatet blir av dessa. Kontaktpersoner från revisorskollegiet har varit Lars-Erik Lövdén och Louise Rehn Winsborg med Helena Olsson som projektledare från revisionskontoret.

Av granskningen framgår bland annat att den samverkan som bedrivs kring de ensamkommande flyktingbarnen inte är ändamålsenlig och effektiv och likaså framkommer av granskningen att aktörerna inte uppfattar att deras inbördes samverkan fungerar väl. Vidare bedöms att de roller och ansvar som respektive aktör har är tydliga enligt lag, regelverk och överenskommelser. I praktiken utför dock flera aktörer uppgifter som ligger inom ramen för den andre huvudmannens ansvar. Granskningen visar också att aktörerna i alltför låg grad använder sig av en strukturerad samverkan på individnivå.

För Region Skånes del visar granskningen på att barn- och ungdomspsykiatri inte har en tillräcklig tillgänglighet som uppnår tillgänglighetsmålen enligt Hälso- och sjukvårdslagen (vårdgarantin) och ger rimliga väntetider för intern remittering mellan vårdnivåer. Genom granskningen har förbättringsområden

identifierats. Förbättringarna bör i tillämpade delar genomföras i samverkan mellan Region Skåne och kommunerna.

Effektivitet och produktivitet inom stödfunktioner (Rapport nr 11/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Capire Consulting AB att granska effektivitet och produktivitet inom stödfunktioner i Region Skåne. Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om Regionservice och Medicinsk Service bedriver verksamhet som utförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt samt om den mottagande verksamheten erhåller service och support enligt förväntad och överenskommen kvalitet. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Michael Michaelsen med Fredrik Ljunggren som projektledare från revisionskontoret.

Resultatet av granskningen visar på den övergripande bedömningen att såväl Regionservice som Medicinsk service arbetar med en strategisk ansats för ökad kostnadseffektivitet och produktivitet. Med hänsyn tagen till olika styrsystem och ersättningsmodeller inom Region Skåne görs bedömningen att samverkan mot gemensam måluppfyllelse är svår att åstadkomma. Fokus på kostnadsreduceringar utan balansering av övriga perspektiv i det balanserade styrkortet riskerar att skapa större ineffektivitet än att bidra till förbättringar av kvalitet och effektivitet. Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och servicenämnden har anledning att klargöra hur styrningen av stödfunktionerna ska ske på strategisk nivå samt fastställa en utvecklingsplan med tydliga mätpunkter.

Missnöje uttrycks även mot Regionens IT-verksamhet främst då avseende brister inom många av regionens IT-system. Den styr- och förvaltningsmodell som Medicinsk service infört för IT och MT bedöms som väl anpassad till de krav som ställs på operativ och taktisk nivå. Bedömningen är att styrningen på strategisk nivå är ryckig, otydlig och inte tillräckligt långsiktig. I fråga om Medicinsk service tydliggör styrmodellen kundernas ekonomiska ansvar. Medicinsk service har också ett tydligt mandat att effektivisera verksamheten genom strukturella åtgärder såsom koncentration och automation.

Ledtider i cancervården (Rapport nr 13/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Helseplan Consulting AB att genomföra en granskning för att ge revisorerna underlag för att bedöma om Region Skånes arbete, utifrån de granskade processerna, organiseras, planeras och genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Anders Arenhag med Helena Olsson som projektledare från revisionskontoret.

Den sammanfattande bedömningen är att de standardiserade vårdförloppen (SVF) ger hälso- och sjukvården i Region Skåne förutsättningar för att minska ledtiderna och sätta patienten i centrum. Vidare bedöms att de samtliga fyra reviderade cancerprocesserna arbetar med att förbättra flödet men att det är en stor utmaning att uppnå måluppfyllelsen för nästan samtliga verksamheter. Endast en av de reviderade verksamheterna uppnår idag måluppfyllelsen och särskilt urinblåsecancerprocessen uppvisar en mycket svag måluppfyllelse. Vården är fortfarande organiserad i stuprör och störst utmaning utgör gränssnittet till patologin samt röntgen och bilddiagnostik. Respondenter beskriver en

lång svarstid på provsvar och undersökningar samt avsaknad av tillgänglighet som utmärkande för fördröjningar i ledtiderna över gränssnittet.

Beträffande operationsrobotarna finns en välutbredd föreställning om att de är mer effektiva än de uppges vara. Granskningen kommer fram till att det är av vikt att säkerställa att de operationsteam som är knutna till operationsrobotarna kan bibehålla sin kompetens över tid. Tillgänglighetspaketet bedöms ha möjliggjort att verksamheterna inom de berörda SVF har kunnat anställa personal vilket väsentligen har underlättat patientens väg genom vården.

Budgetprocessen (Rapport nr 14/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt KPMG AB att granska budgetprocessen i Region Skåne. Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om Region Skånes budgetprocess är ändamålsenlig och effektiv. Budgetprocessen har granskats inom vårdsektorn där nämnder och förvaltningars arbete med budgeten har studerats. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Louise Rehn Winsborg med Fredrik Ljunggren som projektledare från revisionskontoret.

Resultatet av granskningen visar på den sammanfattande bedömningen att budgetprocessen är ändamålsenlig till sin struktur vad gäller tidplan, underlag och dialog. Trots att själva processen bedöms som såväl ändamålsenlig som effektiv resulterar den i en budget som få tror på enligt granskningen. Sjukvårdsnämnderna upplever att det uppdrag de får inte motsvarar de ekonomiska medel de blir tilldelade i budgeten. De upplever vidare att de yttranden de lämnar till regionstyrelsen inte tas på allvar och att de har liten inverkan på den slutgiltiga budgeten. Trots att sjukvårdsnämnderna anser att deras uppdrag är underfinansierade accepterar de till mångt och mycket den ram som de får. Samtidigt kan det konstateras att vissa sparpaket tagits fram som dock inte motsvarar de åtgärder som skulle behövas för att få budget i balans.

Förvaltningarna föreslår besparingar men det förekommer i allt för stor utsträckning att sjukvårdsnämnderna röstar ner kostnadsbesparande förslag. Få tecken finns i nämndernas protokoll som visar att framtagna åtgärdsplaner bedöms vara realistiska i förhållande till prognostiserade underskott. Både regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och sjukvårdsnämnderna uppvisar en oförmåga att prioritera för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen. Det borde inte finnas någon osäkerhet om vem som ansvarar för uppföljning och åtgärdsförslag i syfte att förbättra ekonomin. Regionstyrelsen har enligt kommunallagen det yttersta ansvaret för att alla andra nämnder följer regionfullmäktiges beslut innefattande verksamhetsmål och ekonomi.

Både regionstyrelsen, HSN (hälso- och sjukvårdsnämnden) och sjukvårdsnämnderna uppvisar en oförmåga att prioritera för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen. Tydligast blir detta i 2016 års budget där det konstateras att regionen bryter mot kommunallagens regler om krav på en budget i balans med motiveringen ”för att möjliggöra målet för ökad tillgänglighet i sjukvården går det inte att forcera fram ett så kostnadsreducerande arbete som skulle krävas”. Samma svårighet till prioriteringar under tidigare år visar sig även nu när åtgärder i än högre grad måste vidtas för att vända den

ekonomiska utvecklingen i regionen. Att underlåta att ta politiskt ansvar är enligt KPMG:s bedömning inget ”synnerligt skäl” för att budgetera med ett ekonomiskt underskott. Även 2017 års budget är underbalanserad med förhoppningen att ett lagförslag om att balanskravsresultatet ska beräknas enligt fullfonderingsmodellen ska gå igenom.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt (Rapport nr 15/2016)

Revisorerna i Region Skåne har uppdragit åt Deloitte AB att genomföra en granskning för att belysa hur regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt över regionens nämnder och bolag samt att bedöma om denna är ändamålsenlig och stämmer överens med Kommunallagen och regionens egna regler samt anvisningar. Kontaktperson från revisorskollegiet har varit Magnus Bergström med Johan Rasmusson, Greger Nyberg och Åsa Nilsson som projektledare från revisionskontoret.

Den sammanfattande bedömningen är att regionstyrelsen har ett arbetssätt för att utöva sin uppsiktsplikt som delvis är ändamålsenligt. Regionstyrelsen har i sitt utövande av uppsiktsplikten agerat enligt Kommunallagens regler och enligt regionens egna regler. Det kan konstateras att de ledamöter som ingår i regionstyrelsens arbetsutskott har tillgång till tillräcklig information för att kunna utöva sin uppsiktsplikt. Däremot kommuniceras och vidarebefordras den information som når arbetsutskottet inte till övriga ledamöter i tillräcklig omfattning för att även dessa ledamöter ska kunna sägas utöva tillräcklig uppsikt över hela verksamheten.

Bedömningen är att regionstyrelsen inte kan anses ha brustit i sitt ansvar för uppsiktsplikten i samband med det ekonomiska läget i början av året. Det hade dock varit önskvärt att styrelsen hade agerat genom den politiska linjen och påpekat för nämnderna att dessa borde ha vidtagit åtgärder istället för att ge uppdrag åt regiondirektören. Avslutningsvis konstateras att regionstyrelsen agerade korrekt i samband med behandlingen av delårsrapporten i oktober genom att uppmana fullmäktige att vidta åtgärder för att nå ekonomisk balans. Dock var det enligt revisorernas uppfattning så sent på året att det medförde begränsade möjligheter för fullmäktige att vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå ekonomi i balans.

5.2 Redovisningsrevision

Migrationsersättningar (Rapport nr 12/2016)

Revisorerna har granskat Migrationsersättningar. Syftet med uppdraget har varit att bedöma om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för att inhämta nödvändig information för att kunna sammanställa de underlag som krävs för att söka den rörliga delen av migrationsersättningen.

Den sammanfattande bedömningen är att Region Skåne har i allt väsentligt fungerande rutiner för att säkerställa att ersättningar från Migrationsverket återkrävs. De brister som granskningen tyder på finns framförallt i återsökningar av ersättning för kostnadskrävande vård och varaktig vård. Bristerna beror till

största del på omständigheter som Region Skåne har svårt att påverka. Lagstiftningens utformning gör att det är svårt att fånga upp personer som kräver kostsam vård under asyltiden eller efter att de har fått uppehållstillstånd.

Vidare framgår av granskningens resultat att det inte finns tillräcklig information hos de vårdgivande enheterna om Region Skånes möjlighet att återsöka ersättning hos Migrationsverket för vissa patientgrupper. Det finns inte heller något incitament för de vårdgivande enheterna att rapportera in till gemensam serviceförvaltning (GSF) om de behandlar en patient där det finns indikation om att en fortsatt behandling behövs eller att vårdkostnaden kommer att överstiga gränobeloppen för när ersättning kan krävas från Migrationsverket. Denna bedömning grundar sig på det faktum att de vårdgivande enheterna erhåller ersättning från Region Skåne, oaktat om regionen i sin tur får ersättning från Migrationsverket eller inte.

Anläggningstillgångar (Rapport nr 16/2016)

Revisorerna har granskat Anläggningstillgångar. Syftet med uppdraget har varit att bedöma om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för att säkerställa att aktivering respektive kostnadsföring av anläggningstillgångar sker inom ramen för tillämpliga regelverk.

Den sammanfattande bedömningen är att Region Skåne har fungerande rutiner för att säkerställa att aktivering respektive kostnadsföring av anläggningstillgångar sker inom ramen för tillämpliga regelverk. Den komponentindelning som gjorts avseende regionens fastigheter bedöms följa de rekommendationer som finns för indelning i komponenter och de valda avskrivningstiderna förefaller rimliga utifrån tillgångarnas beräknade livslängd.

Region Skåne har fungerande rutiner i samband med projektavslut för indelning av projektet/anläggningen i komponenter. Det finns väl dokumenterade anvisningar och i förekommande fall tas ytterligare konsultation in i form av entreprenörer och branschexpertis.

Principen för utrangering av gamla komponenter bedöms vara rimlig. Dock har inga utrangeringar gjorts under 2016 och ingen stickprovsgranskning har därmed varit möjlig.

Kvalitet i periodiseringar (Rapport nr 17/2016)

Revisorerna har granskat Periodiseringar. Syftet med uppdraget har varit att bedöma om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner i samband med periodiseringar i bokslut samt att bedöma kvaliteten i periodiseringarna.

Den sammanfattande bedömningen är att Region Skåne efter införandet av en kortare tidsplan för stängning av bokslut vid månadsbokslut fortsatt har i allt väsentligt fungerande rutiner för att säkerställa kvaliteten i periodiseringar. Granskningen visar att periodiseringarna håller en god kvalitet. Dock görs bedömningen att det finns förbättringsmöjligheter vad gäller den uppföljning och utvärdering som Region Skåne själva gör. Koncernkontoret har planerat att göra en uppföljning efter årsbokslutets färdigställande och viss informell

utvärdering gjordes i samband med implementeringen av det nya arbetssättet. Det saknas emellertid en systematisk utvärdering på central nivå med fokus på kvantitativa effekter.

Det har från flera håll framförts att sårbarheten i månadsbokslutsrutinen har ökat som en följd av den kortare tid som finns tillgänglig. Bland annat med avseende på effekter av eventuell sjukfrånvaro samt känslighet för fallerande försystem. Vidare framförs att en tidigareläggning av månadsbokslutsstängning till den tredje arbetsdagen var möjlig med bibehållen kvalitet medan en ytterligare förkortning till två arbetsdagar skulle vara betydligt svårare att uppnå med bibehållen kvalitet.

Läkemedelskostnader (Rapport nr 19/2016)

Revisorerna har granskat Läkemedelskostnader. Syftet med uppdraget har varit att bedöma om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för att säkerställa att uppföljning görs av läkemedelskostnader i förhållande till ingångna avtal. Vidare har syftet varit att bedöma om eventuella rörliga delar i avtalen identifieras och beaktas korrekt i samband med bokslut.

Den sammanfattande bedömningen är att Region Skåne har fungerande rutiner för att säkerställa att läkemedelskostnaderna i allt väsentligt är korrekta. Granskningen har dock identifierat några områden där ytterligare uppmärksamhet bör fästas för att stärka kontrollen kring läkemedelskostnader inom Region Skåne och för att bidra till en mer rättvisande redovisning. Sammantaget framkommer att informationen för läkemedel på rekvisition och inom förmånen analyseras på flera olika nivåer i organisationen men att det inte finns en instruktion för hur analysen ska ske.

Det upplevs också finnas skillnader i hur systemet möjliggör vissa analyser och den föreslagna instruktionen skulle kunna överbrygga kunskapsgap eller identifiera förbättringsmöjligheter. Vidare är granskningens slutsats att regionen bör överväga hur kunskapsutbyte mellan förvaltningarna kan ske.

Lönekostnader (Rapport nr 20/2016)

Revisorerna har granskat Lönekostnader. Syftet med uppdraget har varit att bedöma om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för redovisning och utbetalning av löner.

Den sammanfattande bedömningen är att Region Skåne i allt väsentligt har fungerande rutiner för att säkerställa att arbetad tid och löneutbetalningar hanteras ändamålsenligt. I samband med granskningen har det framkommit att det sker ett omfattande arbete med preventiva kontroller samt med att implementera automatiserade kontroller som är utformade för att fånga upp avvikelser i löneutbetalningarna.

I samband med granskningen har vissa förbättringsområden noterats som skulle kunna bidra till en ännu högre grad av intern kontroll inom organisationen. Respektive chef har möjlighet att ta ut bruttolönelistor över sina anställda från systemet men det krävs att de arbetar aktivt med detta. För att öka kontrollen är

det önskvärt att se över instruktionerna till chefer kring arbetet med bruttolönelistorna. Vid granskningen har det framkommit att simulering av lön bedöms vara en viktig kontrollåtgärd för att fånga upp avvikelser. Det bör därför analyseras hur denna kontroll kan stärkas upp och framförallt vad som kan göras för att säkerställa att den inte kringgås i det dagliga arbetet.